

ТРАНСФОРМАЦІЯ РИНКІВ ПРАЦІ ПІД ВПЛИВОМ ПРОЦЕСІВ ЗОВНІШНЬОЇ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ

Т. А. ПУШКАР, канд. екон. наук., доц.,
доц. кафедри економіки підприємств міського господарства
*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, м. Харків*

Розвиток сучасних ринків праці в Україні відбувається під значним впливом міграційних процесів. Протягом останніх п'яти років міграційні процеси активно знаходять свій прояв як у формі внутрішньої трудової міграції, так і зовнішньої. Активізації внутрішньої трудової міграції значно сприяла соціально-економічна ситуація в Україні. Як зазначає М. Романюк, за даними ООН з квітня 2014 року лише за перший рік із Донецької та Луганської областей виїхало близько 2 мільйонів осіб, з яких понад 1 млн 300 тисяч осіб переселилося до інших регіонів України [1, С. 101]. Дані процеси значною мірою відбилися на ситуаціях на ринках праці Харківської, Дніпропетровської, Київської, Запорізької областей та м. Київ, які прийняли основну кількість вимушених переселенців.

Основними чинниками розвитку міграційних процесів з України українські дослідники визначають велику різницю в рівні заробітної плати, відсутність перспектив розвитку професійної реалізації, нестабільність у політичній, економічній і соціальній сфері [2, С. 187].

У період 2015-2017 рр. кількість трудових мігрантів в Україні склала 1303,3 тис. осіб, основну частину серед яких – понад 70 % - склали чоловіки. Кількість трудових мігрантів майже не залежала від місцевості проживання: 50,88% (663,5 тис. осіб) проживали у міських поселеннях і 49,12% (639,8 тис. осіб) від загальної чисельності трудових мігрантів у сільській місцевості. У період 2015-2017 рр. до України повернулося 43,2 % від загальної чисельності трудових мігрантів. Вагомою у даний період є частка працівників – емігрантів. Тобто працівників, які за причин працевлаштування виїхали із території України в інші країни і були відсутні протягом 12 місяців чи більше, включаючи осіб, що були відсутні менше року, але не планують повертатися впродовж наступних 12 місяців [2, С. 187].

За віковими групами найбільш чисельною групою трудових мігрантів у 2015-2017 рр. є група працівників у віці від 40-49 років (26,3%), другою за часткою у віковій структурі трудових мігрантів є група працівників у віці 50-59 років (18,2%). Слід зазначити, що скорочується частка молоді у віці 25-29 років і 30-34 роки: якщо у період 2010-2012 рр. кількість трудових мігрантів складала відповідно 15,8 % (у віці 25-29 років) і 18,3 % (у віці 30-34 років), то в період 2015-2017 років відповідно – 14,4 % і 14,1 %.

Основними країнами-реципієнтами для трудових мігрантів з України у період 2015-2017 рр. виступали Польща (38,9 %), Російська Федерація (26,3 %), Італія (11,3 %), Чеська Республіка (9,4 %), Сполучені Штати Америки (1,8 %). У значній кількості країн, які є реципієнтами для трудових мігрантів з України

(наприклад, Польща, Чеська Республіка, Португалія), активно реалізується політика спрощення отримання робочих віз і надання робочих місць для робітників з інших країн, зокрема з України. Такий підхід дозволяє даним країнами вирішувати питання забезпечення кваліфікованими працівниками трудомістких виробництв.

За рівнем освіти найбільшу частку серед трудових мігрантів склали працівники з професійно-технічною освітою (33,9%), знаною є частка працівників із загальною середньою освітою (30,1 %). Така структура наочно демонструє, що найбільшу потребу на ринках даних країн має технічний персонал і працівники, які працевлаштовуються на робочі вакансії.

Основними каналами працевлаштування за кордоном є працевлаштування через приватних осіб з працевлаштування і безпосередньо через роботодавця. Але, за даними Державної служби статистики України, понад 76,4 % від загальної чисельності трудових мігрантів знайшли роботу через друзів, родичів та знайомих [3, С. 11].

Отже, активізація процесів зовнішньою міграцією відбувається під впливом нестабільної складної соціально-економічної ситуації в країні. Зростання обсягів зовнішньої трудової міграції призводить до трансформації ринку праці в Україні, який поступово переорієнтовується на зовнішніх споживачів. Без значних кроків з боку держави, така ситуація в подальшому буде здійснювати все більш вагомий вплив на національну економічну безпеку країни, ускладнюючи можливості соціально-економічного зростання і розвитку національної економіки.

Література:

1. Романюк М. Міграційні загрози національній безпеці України: сучасні виклики, проблеми подолання / М. Романюк // *Демографія та соціальна політика*. – 2015. – № 3(25). – С. 99–111.
2. Гура А. Зовнішня трудова міграція в Україні: сучасні тенденції та наслідки / А. Гура // *Збірник наукових праць Харківського педагогічного університету імені Г. С. Сковороди, «Економіка»*. – Вип. 14. – С. 185–192.
3. Зовнішня трудова міграція: статистичний бюлетень. *Державна служба статистики України*. URL: ukrstat.gov.ua (дата звернення 20.01.2019).

МАЛЕ МІСТО В РЕГІОНАЛЬНОМУ РОЗВИТКУ

Л. О. РАДІОНОВА, канд. філос. наук, доц.,
доц. кафедри філософії і політології
*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, м. Харків*

Сучасний період розвитку українського суспільства обумовлений, по-перше, труднощами соціально-економічного характеру, а також запровадження реформи з децентралізації влади, яка полягає в утвердженні демократичного управління; по-друге, новими глобальними викликами, пов'язаними з